

Martha Nussbaum De Breekbaarheid van het Goede⁹

Theo Meereboer en Petra Bolhuis
Zie ook www.maieutiek.nl

Waarom toch kiezen voor relaties;

A Instrumenteel

- Hechting is van belang bij opvoeding en politiek vorming
- Natuurlijke liefde is doorslaggevend in opvoeding
- Algemene liefde in staatsopvoeding geeft geen betrokkenheid en heeft de kracht niet om de ziel te vormen
- Individuele liefde kan inspelen op individualiteit van het kind
- Individuele filia kan een steun zijn in wat je onderneemt
- Zelfkennis neemt toe door mensenkennis van iemand die je als goed ervaart en van nabij meemaakt

Waarom toch kiezen voor relaties;

B Intrinsiek

- Filia is intrinsiek goed omdat we een leven zinder filia als niet goed zouden ervaren
- Filoi en Filia zijn niet iets dat wordt nagestreefd omwille van ieders anders dan zichzelf en dus intrinsiek goed. (blz 500)
- Iemand die tegen deze opvatting over het goede leven spreekt en zin ervaart in dat debat sluit zichzelf evenals bij de argumentatie tegen het idee van non-contradictie uit van het goede menselijke leven of moet zwijgen.
- Het is niet wetenschappelijk of Platoons gefundeerd maar op basis van onze natuurlijke ervaring. Dat heeft de beperking van het menselijk leven, maar daar hebben we het immers ook over!

Aristoteles en Plato

- We leven in de realiteit in de wereld van Aristoteles, maar met een sterk verlangen naar een andere zuivere wereld waarin het goede beloond en het kwade gestraft wordt en waarin toevallige factoren geen vat hebben op de goedheid van iemand.

Mensbeeld

- Het soort mens dat verschijnt als resultaat van de overwegingen van Plato en Aristoteles wordt vaak niet helmaal doordacht. Juist omdat we ervaringen hebben die overeen komen met het kwetsbare beeld van A en verlangen naar de stabiliteit van P. gaan we in de praktijk al te gemakkelijk over van de ene mensopvatting naar de andere.

Wat kiezen we?

“Willen we een opvatting van ethiek die een einde maakt aan deze problemen of willen we blijven zoals we begonnen, als personages in een tragedie. Willen we een kunde van denken en van schrijven die vastheid en stabiliteit voortbrengt en vertegenwoordigt, of een kunde die onze ziel aanmoedigt om kwetsbaar als een plant te blijven, een plaats van vluchtig licht en stromend water?”(569)

Mensen versus dieren en goden

- “Er zijn bepaalde risico's - met inbegrip in dit geval van het risico dat we geen risico's meer kunnen nemen - die we niet kunnen uitsluiten zonder menselijke waarden te verliezen, omdat we nu eenmaal tussen dier en god in staan en een vorm van schoonheid hebben die geen van die twee bezit.” (blz569)

Mensen versus dieren

- Dieren hebben bij Aristoteles al veel aandacht en hij is de filosoof die bijvoorbeeld schrijft over hoe dolfijnen op mensen lijken.
- In latere filosofieën; alles is natuur en de mens is een ander soort schepsel.
- In hoofdstuk 9 komt het begrip orexis aan de orde; het is 'verlangen naar' en mensen en dieren hebben het.

Orexis

- Aristoteles noemt vijf dingen die hij 'bewegers van het dier' noemt:
 1. het denken,
 2. het voorstellingsvermogen
 3. de keuze,
 4. de wil
 5. de lust.
- Deze vallen in twee rubrieken:
 - 1 en 2 horen bij oordelende verstand (*noësis*)
 - 3, 4 en 5 horen bij begeerte (*orexis*).

Plato of Aristoteles

Aristoteles ziet ons als anders dan de dieren, maar met zowel invloed vanuit het orexis als verstand.

Plato van de *Faidon* en *Het Bestel* ziet begeerten, in wezen als dierlijke, niet-selectieve reacties die het schepsel in beweging zetten. Het verstand staat daar tegenover door de zuivere activiteit ervan.

Mensen versus goden

- De Griekse klassieke mens stelt zijn goed-zijn tegenover de willekeur van de goden.
- Toch zien we zowel bij Plato en zeker bij latere denkers een beeld dat de ultieme positie van de mens is dat hij moet kiezen tussen god of dier.
- Mirandola zegt dat in de 15^{de} eeuw letterlijk. De mens is het niet vastgestelde wezen en kan tot God opstijgen.

Sartre en de Beauvoir

- In de recente filosofisch geschiedenis doet zich deze kwestie opnieuw voor;
- Sartre die stelt dat je alleen goed kunt zijn als je alles in de wereld 'nieten' kunt. Dan pas ben je vrij en dus een echt mens.
- De Beauvoir die daartegenover stelt dat alleen bewogen worden door de behoefte aan vrijheid van anderen je tot een goed mens kan maken.